

I marts måned begyndte månedsavisen *Ny Tid* i Oslo at præsentere tidsskrifter i en dertil indrettet spalte.

Her følger de første to omtaler, begge af svenske tidsskrifter. Der følger mere i maj måned.

Indledningen til spalten blev imidlertid glemt i martsnummeret af *Ny Tid*. Men her er den taget med:

Tror man på sprogets formåen, så er tidsskriftet nok det bedst tænkelige format. Altså sproget som udsagn, der kan være tilstede over en længere periode, signalere en ophavsposition samt behandle et emne. Artikler i tidsskrifter har alene et problem i forhold til længden, og det er kun i de sjældne tidsskrifter, der overholder en streng periodicitet, at en deadline ikke kan forhandles; og det vil altid sige forlænges lidt eller lidt mere. For langt de fleste tidsskrifter er det emnerne, der styrer udgivelsesarbejdet, og jeg skal her omtale to af den slags tidsskrifter.

For en månedsavis som *Ny Tid* med mange anmeldelser udgør tidsskrifterne og bøgerne et "bagland": både en del af det fælles udgangspunkt, den læsende befolkningsandel, og rammer for de temaer, anmeldelserne skal eller kan behandle. Men mens bogen også udsættes for kritik som enkelttekst, så vil et tidsskrifts tekster mere udgøre redskaber til at forstå en redaktions anliggende og eventuelle tolerancetærskel. Og som oftest præsenterer en eller flere redaktører da også ærindet eller betydningen af det emne, der behandles i det enkelte nummer, så det redaktionelle engagement ikke kan misforstås.

Jeg har til dette første forsøg udi *Ny Tids* tidsskriftsbehandling valgt tre svenske tidsskrifter. Det skyldes at de svenske tidsskrifter befinder sig i en position mellem de danske og de norske. Den danske situation er katastrofal for tidsskrifter. Senest besluttede dansk Gyldendal at nedlægge flagskibet blandt danske tidsskrifter, *Kritik*: Det skete fordi der angiveligt ikke var nok abonnenter til, at *Kritiks* økonomi kunne balancere på markedsvilkår. Og det til trods for, at *Kritik* de sidste fire år af sin eksistens havde fået en helt ny og initiativrig redaktion, der opsøgte aldeles uprøvede emnekombinationer. Det havde sikret tidsskriftet en placering nærmere det alternative og systemkritiske samt mange nye og unge læsere... Relationen mellem et tidsskrift og "dissidente" positioner er noget, vi ikke kan undgå at vende tilbage til hele tiden, når der skal skrives om periodiske publikationer.

Til at begynde med har jeg valgt tre svenske tidsskrifter, der udmærker sig ved at være meget velredigerede og alligevel ganske søgende, hvad angår de behandlede emner og de forfattere, der er blevet indbudt. Altså ingen *main stream* overhovedet. Endvidere er de alle tre internationalt orienteret og har alligevel redaktionspaneler af lokale forfattere:

Subaltern nr.3-4 udkom december 2017. Det nummer omhandler "matriarkatets læsbarhed" med udgangspunkt i nogle af de historikere, der har grundlagt emnerne "moderret" og "gudindens sprog": Bachofen og Gimbutas. *Subaltern* har ændret layout i 2016, fået flere nye redaktører ind og i den forbindelse skiftet til en ny serie. Det første nummer i serie II, 1-2 fra 2016, havde "kapitalistiske livsformer" som tema. Det placerede sig beslutsomt i *nærheden af den udvidelse af "ultra left"*, der kendetegner vor samtids systemkritiske tænkning omkring Giorgio Agambens og Den usynlige Komité's arbejde. Moses Dobruskas "Utvikling utifrån Jacques Camatte och Pierre Klossowski" samt Amadeo Bordigas nyklassiker "Rum mot betong" oversat fra hhv. fransk og italiensk angav brudflader, der går gennem marxismen og splitter den i to dele, hvorved antropologien adskilles helt fra økonomien. I den forbindelse var Giorgio Cesaranos *Manuale di sopravvivenza* fra 1974 [Håndbog i overlevelse] citeret og

anvendt af Dobruska: Det var den bog, der bidrog til de filosofisk begrundede antipolitiske omlægninger, som den italienske februar-marts bevægelse stod for i 1977.

Kris och Kritik nr.9-10, juni 2017, er om tid, historie og køn. Det er redigeret af et team omkring det dygtige par, Nils Järvinen og Hannh Ohlen Järvinen. Ligesom *Subaltern* er *Kris och Kritik* også vanskelig at karakterisere med få ord. Også her er der mange oversatte tekster, men det er mit indtryk, at det redaktionelle arbejde har en mere udpræget ambition om at formidle forskningsoversigter. Nils Järvinens artikel "Den krympande tiden" i nr.9-10 er i det mindste et eksempel på en sådan tilbøjelighed. Samtidig med dette nummer udkom i øvrigt også Nils Järvinens oversættelse af Benjamins *Begreppet konstkritik i den tyska romantiken*, forlaget Opulens, 2017. Og kunstkritik er givetvis af den største betydning for tænkningen og det redaktionelle arbejde i *Kris och Kritik*. Således bragte nr.7-8 fra september 2016 oversættelsen af Hito Steyerls "Till de fattiga bildens försvar" fra Steyerls samling *The Wretched of the Scream*, Sternberg Press, 2012. Den Berlin-baserede Hito Steyerl er den førende forsker-kunstner i Europa: Henie Onstad i Oslo viste et fint udvalg af hendes arbejder 20 maj til 15 august 2010.

Kritiker nr.45-46, 2017 (årgang 100!!) er en anden slags tidsskrift. Dette nummer omhandler "Dramaturgier" og udmærker sig ved et indledende essay af en af Nordens absolut førende kunstteoretikere og filosoffer, Sven-Olov Wallenstein, der denne gang skriver om Lessings "Hamburgerdramaturgi". *Kritiker* er mere litterært end de forrige to tidsskrifter og har ofte bidrag fra skønlitterære forfattere, selvom lige dette nummer er atypisk ved at være domineret af dramaturger, teatervidenskabsfolk, ja, det har endog et bidrag af den serbiske kostumedesigner og scenograf Maja Mirkovic, der på få sider får præsenteret de helt anderledes forhold, der indskriver teateroplevelsen i en kollektiv, økonomisk og håndværkspræget æstetik. – Endelig er *Kritiker* i stand til at benytte lay out, vignettegninger, og ikke mindst omslagstilrettelæggelse af den grafiske designer Fanny Wacklin Nilsson, der kombinerer materialebevidsthed med en fornemmelse for et litterært "look", som er sjældent smagfuldt.

Og her følger så omtalen af *Kritiker* til Ny Tid, maj 2018:

I april udkom så et nyt nummer af tidsskriftet *Kritiker* (#47) med den lidt gådefulde titel: "För att korrigera glömskan måste man börja från slutet – hur det än slutar", og s.79 viser det sig at være fra de første linjer i et digt af den algeriske poet Samira Negrouche, der er medredaktør af dette nummer om fortid, sprog og Algeriets kvinder. Medredaktør sammen med bl.a. Sarra Anaya, Ida Börjel og Ylva Gripfelt.

Den kalejdoskopiske collage, der pryder omslaget på #47 er signeret af Brokk'art og Hania Zaazoua og der er også nogle eksempler på denne form for billedciterende montage inden i nummeret. Det er flertydigt mellem det kakoikoniske og det serielle, og samme flertydighed udmærker også hele nummerets komposition. Den kvindelige forfatterstemme dominerer digte og samtaler aldeles, men emnerne er ikke kun denne stemmes isolation i Algeriet, dens fortid og dens følelser, men også det vidnesbyrd disse digte og samtaler kan bibringe læseren i verden:

Først og fremmest om den lange og meget blodige kamp for frigørelse fra den franske kolonimagt, hvor kvindelige partisaner spillede en afgørende rolle, som min generation

husker fra Gillo Pontecorvos dokufiktion *La battaglia di Algeri* fra 1966. Og det er da også en af heltinderne fra den kamp, Zohra Drif, der indleder nummeret og afslutter det i form af et brev stilet til hende fra den franske filosof Hélène Cixous.

Dernæst relationen mellem minder og de sprog, der formidler minder og de involverede stemmer, ikke mindst mødrenes og dermed modersmålene. Nummeret har en fornemmelse for spillet mellem det algerisk arabiske og det algerisk berberiske: Sidstnævnte sprogs skriftlige udgave *tamazight* har en lang og omtumlet udvikling bag sig, hvis vemod lydefrit supplerer stemningen i den algerisk-arabiske poesi i dette nummer.

Sammen med den lange, næsten uophørlige afvikling af det postkoloniale opgør, som foregår i teksterne, så er det nok sprogene, der især lyder for det indre øre, når læsningen er overstået. De svenske oversættere har formået at videregive noget ganske særligt her: For selvom det må være det franske, der sikrer passagen fra det arabisk-algeriske talesprog og tamazight til svensk, og selvom netop fransk problematiseres i mange bidrag som dominationens og metropolens sprog, så bliver oversættelsen til svensk lidt af en genfødsel og en måde, hvorpå en litteratur, der er opstået som "fængselspoesi" (s.68) og hvis kvindelige udøvere har måttet kæmpe og fortsat kæmper med mangel på "eget rum" i offentligheden, kan komme ud af melankoliens fristelser med disses klaustrofobiske eftervirkninger. Oversættelse er en udvej, en dør ud til verden.